

นวัตกรรม สาขากันตสุขภาพ

1. ชื่อนวัตกรรม การดำเนินงานกันตสุขภาพบ้านสกาต อ.ปัว จ.น่าน

ประเภทนวัตกรรม (จำแนกตามเป้าหมาย)

☐ นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ (product innovation)

☐ นวัตกรรมบริการ (service innovation)

☒ นวัตกรรมกระบวนการ (process innovation)

สาขาที่ประกวด สาขากันตสุขภาพ

จังหวัดน่าน

อสม.ดีเด่นระดับ ☐ เขต ☒ ภาค ☐ ชาติ

2. ข้อมูลส่วนตัว

ชื่อ : อสม.นภาพร สุ่มทุม

ที่อยู่ : 142 บ้านสกาตใต้ หมู่ 3 ตำบลสกาต อำเภอปัว จังหวัดน่าน 55120

อาชีพ : รับจ้าง

ระดับการศึกษา : ระดับอนุปริญญา

ระยะเวลาเป็น อสม. : เริ่มปี พ.ศ. 2554 จนถึงปัจจุบัน รวมระยะเวลา 12 ปี

3. ที่มาและความสำคัญของการสร้างนวัตกรรม

เนื่องจากปัญหาสุขภาพช่องปากเป็นปัญหาที่ซับซ้อนมีสาเหตุร่วมจากหลายๆ ปัจจัย เช่น การขาดความรู้ความเข้าใจในการดูแลสุขภาพช่องปากที่ถูกต้อง พฤติกรรม การดูแลสุขภาพช่องปากที่ไม่เหมาะสม การไม่ให้ความสำคัญต่อการมีสุขภาพช่องปากที่ดี ภาวะทางเศรษฐกิจที่ไม่เอื้อต่อการดูแลสุขภาพช่องปาก รวมถึงปัจจัยทางสังคมเช่น สื่อเร้าทางโทรทัศน์หรือร้านค้าที่มีปริมาณเพิ่มขึ้นทำให้การเข้าถึงอาหารหรือขนมที่เป็น สาเหตุของการเกิดฟันผุง่ายมากขึ้น จากข้อมูลสถานการณ์สุขภาพช่องปากในตำบล สกาตพบว่า กลุ่มที่ยังเป็นปัญหาคือกลุ่มเด็ก ดังข้อมูลต่อไปนี้ ในปี 2563-2566 เด็ก กลุ่ม 0-2 ปี พบเด็กฟันผุ ร้อยละ 24.00 16.07 9.09 และ 9.75 เด็กกลุ่ม 3-5 ปี พบ ฟันผุ ร้อยละ 23.68 21.62 22.58 และ 23.52 เด็กกลุ่ม 6-12 ปี พบ ฟันผุ ร้อยละ 29.05 25.61 28.04 และ 26.28 ตามลำดับ (ข้อมูลจากงานกันตกรรม รพ.สต.สกาต) ซึ่งสาเหตุปัญหาฟันผุส่วนใหญ่เกิดจากพฤติกรรมกรรมการบริโภคและการดูแลสุขภาพช่อง ปากจากผู้ดูแล และตัวของเด็ก รวมถึงพฤติกรรมการใช้ขวดนมของเด็ก การปล่อยให้ เด็กแปร่งฟันด้วยตนเอง ตลอดจนพฤติกรรมความเชื่อของผู้ปกครองในเรื่องการเกิด ฟันผุในเด็ก ซึ่งผู้ปกครองคิดว่าฟันผุเกิดได้กับทุกคนและเป็นเรื่องปกติการดูแลเลี้ยงดู เด็กส่วนใหญ่เด็กจะอยู่ในการดูแลของผู้สูงอายุ (ปู่ ย่า ตา ยาย) เพราะบิดา/มารดาไป ทำงานต่างจังหวัด เป็นต้น ส่วนในกลุ่มผู้สูงอายุปัญหาสุขภาพช่องปากที่พบคือหิน น้ำลาย ฟันสึกและการสูญเสียฟันเป็นต้น ในกลุ่มหญิงตั้งครรภ์ ปัญหาที่พบคือพบหิน น้ำลายและเหงือกอักเสบ

วิเคราะห์สาเหตุปัญหา

พบปัญหาฟันผุในกลุ่มเด็กมากที่สุดซึ่งปัญหาของการเกิดฟันผุเกิดจาก

- การบริโภคขนมหวาน ลูกอม นมหวานและพฤติกรรมการใช้ขวดนม

- การดูแลสภาพช่องปากที่ไม่ถูกต้อง เช่น แปรงฟันไม่ถูกวิธี ปล่อยให้เด็กแปรงฟันด้วยตนเอง การเลือกใช้แปรงฟันยาสีฟันไม่ถูกต้อง เป็นต้น
- ทศนคติเกี่ยวกับเรื่องฟันผุ เชื่อว่าฟันผุเกิดได้กับเด็กทุกคน
- ผู้ปกครองส่วนใหญ่ขาดความรู้และไม่ตระหนักถึงปัญหาเรื่องสุขภาพช่องปาก

แรงจูงใจในการดำเนินงาน

1. เพื่อให้มีเครือข่าย/กลุ่มที่คอยช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในเรื่องทันตสุขภาพ
2. เพื่อให้เด็กฯในชุมชนมีสุขภาพช่องปากที่ดี
3. เพื่อให้ผู้ปกครองมีพฤติกรรมดูแลสุขภาพช่องปากที่ถูกต้อง

วิธีดำเนินการ

1. จัดประชุมชี้แจงการจัดทำแผนยุทธศาสตร์แก่ภาคีเครือข่าย(ชมรมอสม., ชมรมผู้สูงอายุ,ชมรมผู้พิการ, คณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพตำบล หน่วยงานราชการ/องค์กรชุมชน)ในพื้นที่ เพื่อทำความเข้าใจเป้าหมายในการทำแผนยุทธศาสตร์
2. วิเคราะห์สถานการณ์สุขภาพของประชาชนในพื้นที่ตำบลสากด
3. จัดเวทีชุมชนสืบข้อมูลสถานสุขภาพแก่ตัวแทนชุมชนและจัดทำแผนที่ยุทธศาสตร์ร่วมกัน
4. อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลสากดจัดทำโครงการตามแผนยุทธศาสตร์และนำเสนอเพื่อของบประมาณในการจัดทำโครงการ
5. อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลสากดจัดทำโครงการตามแผนโครงการ
6. สรุปและประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการ
7. ติดตามการดำเนินงานตามโครงการ โดยเน้นการทำงานเป็นทีม มีการประชุมเพื่อแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

กิจกรรมที่ดำเนินงาน

โครงการฟันสวยยิ้มใสใส่ใจสุขภาพช่องปากเด็ก 0-2 ปี ตำบลสากด อำเภอปัว จังหวัดน่าน ซึ่งได้รับงบประมาณจากกองทุนหลักประกันสุขภาพตำบลสากด เพื่อจัดทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง 2 ปี (ปี 2563 ได้รับงบประมาณ 10,000 บาท และปี 2564 ได้รับงบประมาณ 15,000 บาท) โดยมีกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมกิจกรรมดังนี้ แก่นนำอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านทุกหมู่ และผู้ปกครองเด็กอายุ 0-2 ปี

กิจกรรมในโครงการมีดังนี้

1. อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องสุขภาพช่องปากโดยเจ้าหน้าที่ทันตบุคลากร
2. ผู้เข้าร่วมอบรมฝึกทักษะการแปรงฟัน
3. ให้ความรู้เรื่องการตรวจฟันเบื้องต้นแก่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน
4. ตรวจสุขภาพช่องปากเด็ก 0-5 ปีทุก 3 เดือนและติดตามเยี่ยมบ้านเด็ก 0-5 ปี

โดยอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

กิจกรรมเด็กนักเรียน(สากดใต้)ฟันสวย ด้วยแกนนำอสม.

1. ตรวจสุขภาพช่องปาก
2. ให้ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเรื่องสุขภาพช่องปาก/การแปรงฟัน/การเลือกแปรงฟัน,ยาสีฟัน
3. ฝึกปฏิบัติการแปรงฟัน
4. การย้อมสีฟัน
5. กิจกรรมคุ้บดดีฟันดูแลน้อง

กิจกรรมร้านค้าไม่จำหน่ายลูกอม

1. สำรวจร้านค้าในชุมชน การจำหน่ายลูกอม หมดสิทธิ์ น้ำอัดลม
2. ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ฟันผุของเด็กในชุมชน และขอความร่วมมือร้านค้าในการไม่จำหน่ายลูกอมให้กับเด็กอายุต่ำกว่า 12 ปี
3. ติดป้ายร้านนี้ไม่จำหน่ายลูกอมให้กับเด็กอายุต่ำกว่า 12 ปีจำนวน 5 ร้านค้า

ผลงานและปัจจัยแห่งความสำเร็จ

1. มีงบประมาณและอุปกรณ์สนับสนุนกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง
2. มีแกนนำอาสาสมัครสาธารณสุขกันตสุขภาพประจำทุกหมู่บ้าน
3. มีกลุ่มไลน์แกนนำกันตสุขภาพประจำตำบลและกลุ่มไลน์แกนนำนักเรียน (รร.บ้านสากดใต้)
4. ชุมชนให้ความร่วมมือ
5. มีการดำเนินงานและติดตามกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

การขยายผลสู่ชุมชน

1. มีการจัดทำโครงการอย่างต่อเนื่องและขยายกลุ่มเป้าหมายเป็นกลุ่มอื่นๆ เช่น เด็กนักเรียน ผู้สูงอายุ กลุ่มประชาชนทั่วไป เป็นต้น
2. อาสาสมัครสาธารณสุขตำบลสากดใต้ทุกคนต้องมีความรู้ในเรื่องสุขภาพช่องปาก และเป็นแกนนำด้านกันตสุขภาพทุกคน
3. สร้างภาคีเครือข่ายให้เพิ่มขึ้น เช่น กลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มแกนนำนักเรียน แกนนำครู แกนนำผู้สูงอายุ แกนนำผู้พิการ กลุ่มผู้ประกอบการร้านค้า เป็นต้น
4. สร้างมาตรการในชุมชน และนำมาใช้อย่างเคร่งครัด
5. มีการคืนข้อมูลในการจัดดำเนินงานให้แก่ชุมชนอย่างต่อเนื่อง

ภาคผนวก

